

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Пс 15.2 «ПСИХОЛОГІЯ МАС»
ОПП «Психологія»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 053 Психологія
Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Психологія мас» є вибірковою для професійної підготовки здобувачів вищої освіти за ОПП «Психологія». Вивчається протягом 8-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у курсантів теоретичних знань про психологічні особливості прояву, закономірності, механізми феноменів масової свідомості та поведінки в контексті суспільно-історичних і культурних умов розвитку суспільства; засвоєння основних механізмів та способів впливу на формування мас, масової свідомості і поведінки.

Основне завдання навчальної дисципліни полягає у набутті курсантами поглиблених знань про теоретичні підходи до проблем психології мас та масової поведінки, основні психологічні чинники, механізми та закономірності масової свідомості та масової поведінки; оволодінні основними методами психологічної діагностики масових психологічних явищ, психологічними методами та засобами протидії маніпуляціям масовою свідомістю.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання, які передбачають здатність демонструвати знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез та оцінювання його складових, а саме:

ПРН-1 Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

1. Знати змістові аспекти, види форми та особливості психологічного впливу на особистість.
2. Розуміти теорії захисту від негативних психологічних впливів.
3. Застосовувати методи здійснення психологічного впливу у різних сферах життєдіяльності та протидії йому.
4. Аналізувати теорії і практики інформаційно-психологічного впливу.
5. Синтезувати значення сучасних теорій захисту від негативних психологічних впливів.
6. Оцінювати теоретичні та методичні розробки в психології впливу.

ПРН-2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

1. Знати чинники і закономірності різних видів психологічного впливу на особистість.
2. Розуміти значення та функції психологічних впливів.
3. Застосовувати способи ефективного переконання та прийоми психологічного захисту від впливу.
4. Аналізувати психосоціальний владний та інші підходи до інформаційно-психологічного впливу.
5. Інтегрувати систему методів протидії психологічним впливам в професійну діяльність.
6. Оцінювати спеціальні інформаційні та спеціальні психологічні операції.

ПРН-4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

1. Знати особливості здійснення різних видів психологічного впливу на особистість та соціальні групи; особливості та методи ведення психологічних війн, сучасний стан інформаційної безпеки України.

2. Розуміти змістові аспекти специфіки українського суспільства з погляду проведення спеціальних інформаційних операцій .

3. Застосовувати способи ефективного переконання та прийоми психологічного захист від впливу.

4. Аналізувати психосоціальний владний та інші підходи до інформаційно-психологічного впливу.

5. Інтегрувати систему методів протидії психологічним впливам в професійну діяльність.

6. Оцінювати спеціальні інформаційні та спеціальні психологічні операції.

ПРН-5 Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

1. Знати візуальні, аудіо та аудіовізуальні засоби інформаційної війни.

2. Розуміти напрями використання мережі Інтернет в інформаційних війнах та способи введення в оману супротивника в інформаційній війні.

3. Застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій стосовно виявлення особливостей психологічного впливу на особистість, а також самостійно обирати ефективні тактики впливу.

4. Аналізувати і ідентифікувати види психологічного впливу в інформаційній війні.

ПРН-7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

1. Знати способи введення в оману супротивника в інформаційній війні.

2. Розуміти особливості активного і пасивного психологічних захистів особистості.

3. Застосовувати способи і методи протидії психологічному впливу в інформаційній війні.

4. Аналізувати стратегії та парадигми впливу у сучасній психології.

5. Інтегрувати способи виявлення обману чи спроби впливу та контрманіпуляції в професійну діяльність.

6. Оцінювати ефективність протидії негативним інформаційно-психологічним впливам.

ПРН-9 Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

1. Знати психологічні особливості протистояння впливам.

2. Розуміти особливості активного і пасивного психологічних захистів особистості.

3. Застосовувати способи введення в оману супротивника в інформаційній війні.

4. Аналізувати стратегії та парадигми впливу у сучасній психології.

5. Оцінювати просторово-часові категорії психологічного впливу та інструменти інформаційних війн.

ПРН-14 Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, в тому числі демонструвати лідерські якості.

1. Знати особливості організаційного впливу у системі управління.
2. Розуміти особливості відкритого та прихованого психологічних впливів керівника на підлеглих.
3. Застосовувати способи і прийоми психологічного впливу в управлінні підрозділами.
4. Оцінювати ефективність здійснення психологічного впливу при виконанні професійних завдань.

ПРН-15 Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

1. Знати концепції, методи та моделі реалізації прихованого психологічного впливу та маніпуляції.
2. Розуміти особливості впливу на чинники-регулятори прояву активності особистості.
3. Аналізувати особливості мішеней психологічного впливу: знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять.

ПРН-19 Враховувати специфіку етнічних, соціальних, демографічних й інших особливостей та особливих умов в професійній діяльності.

1. Знати специфіку використання маніпулятивної технології впливу, його механізми..
2. Розуміти деструктивність маніпулятивного впливу на особистість та відмінності стосовно впливу на представників різних етнічних, соціальних, референтних та інших груп.
3. Застосовувати способи і методи протидії психологічному впливу з боку інших осіб в різних умовах здійснення професійної діяльності.

ВРН-7 Організувати і здійснювати заходи морально-психологічного забезпечення, профорієнтаційної роботи, професійно-психологічного добору.

1. Знати особливості здійснення психологічного впливу на інших осіб та його наслідків.
2. Розуміти етичні межі використання психологічного впливу на інших осіб.
3. Застосовувати способи і методи психологічному впливу та протидії йому відповідно до потреб здійснення професійної діяльності.
4. Аналізувати причини та передумови виникнення маніпуляції та інших видів негативного інформаційно-психологічного впливу на персонал ДПСУ.
5. Оцінювати ефективність розроблених та впроваджених заходів протидії негативним інформаційно-психологічним впливам в підрозділах ДПСУ.

ВИКЛАДАЧ:

Відповідно до форми А-4.03.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Загальна психологія з практикумом, Диференціальна психологія, Вікова психологія, Соціальна психологія, Психологія конфлікту, Політична психологія, Психологія діяльності в особливих умовах.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії, мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Програмне забезпечення: пакет медичного ПЗ "Четверте покоління Системи психологічного дослідження особистості (СПДО) осіб, що вступають до лав ДПСУ та проходять службу в ООДК", модульне середовище академії – <https://10.241.24.43/course/index.php?categoryid=23>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин																Форми підсумкового контролю									
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота						Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Контрольна робота				
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	курсова робота	модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання					курсова робота	ІРГР	-----	
4	8	4	120	40	18					18					4	30	30								50		+	
Усього за дисципліну		4	120	40	18					18					4	30	30							50		+		

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-6	Здатність планувати та управляти часом, приймати обґрунтовані рішення. Здатність працювати автономно, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	МК 1.1; МК1.2; МК 2.1; МК2.8; МК3.1; МК3.3; МК4.1
ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії	МК2.1; МК2.6; МК3.1; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
ЗК-9	Здатність працювати в команді, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня	МК 1.1; МК1.2; МК 2.1; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1
Фахові компетентності спеціальності		
ФК-2	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.	МК 1.1; МК1.2; МК 2.1; МК2.8; МК3.1; МК3.3; МК4.1
ФК-11	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	МК2.1; МК3.1; МК4.1.
Професійні (військово-прикордонні компетентності)		
ВК-9	Здатність організувати морально-психологічне забезпечення у прикордонному підрозділі, здійснювати професійно-психологічний добір, володіти основами профорієнтаційної роботи, розуміти організацію діяльності психологічних служб підрозділів сектору національної безпеки.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.

**ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ
КУРСАНТАМИ**

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-1	Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-4	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-5	Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-7	Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-9	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-14	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, в тому числі демонструвати лідерські якості.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-15	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ПРН-19	Враховувати специфіку етнічних, соціальних, демографічних й інших особливостей та особливих умов в професійній діяльності.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.
ВРН-7	Організовувати і здійснювати заходи морально-психологічного забезпечення, профорієнтаційної роботи, професійно-психологічного добору.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.1.	МК 1.1; МК 1.2; МК2.1; МК2.8; МК2.10; МК3.1; МК3.3; МК4.1.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Календарний план проходження курсу

Розрахунок годин 40

№ теми	Найменування теми	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин												Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
1	«Психологія мас» як навчальна дисципліна	4	Л2	Сз2											01	1/1Л(2); 1/2Сз(2)	4
2	Маси та натовп у теорії психології мас	4	Л2	Сз2											01	2/1Л(2); 2/2Сз(2)	4
3	Психологічні аспекти масової поведінки	4	Л2	Сз2											02	3/1 Л(2); 3/2Сз(2)	4
4	Масові настрої	4	Л2	Сз2											02	4/1Л(2); 4/2Сз(2)	4
5	Масові рухи як стихійна організація мас	4	Л2	Сз2											03	5/1Л(2); 5/2Сз(2)	4
6	Депресивні масові психічні явища. Паніка	4	Л2	Сз2											03	6/1Л(2); 6/2Сз(2)	4
7	Агресія як масове психічне явище	4	Л2	Сз2											04	7/1Л(2); 7/2Сз(2)	4
8	Мода та реклама в системі масових явищ	4	Л2	Сз2											04	8/1Л(2); 8/2 Сз(2)8	4
9	Маніпуляція масовою свідомістю. Чутки	4	Л2	Сз2											05	9/1Л(2); 9/2Сз(2)	4
Диференційований залік		4	Дз4												06	Дз(4)	4

№	Найменування	Кількість	Номери, вид занять та кількість годин										Місяці	Номери тем, занять	Кількість		
Всього		40														Всього	40

Умовні скорочення:

Лекція – Л

Диференційований залік – Дз

Практичне заняття – Пз

Заняття, що обов'язкове для оцінювання - Пз2

Семінарське заняття - Сз

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
4 курс (8семестр)					
1			10	«Психологія мас» як навчальна дисципліна	
	1	лекція	2	<u>Завдання та структура психології масової поведінки</u> 1. Психологія масової поведінки як галузь психологічної науки. 2. Предмет та завдання психології масової поведінки. 3. Зв'язок психології масової поведінки з іншими науками.	[1.1] с. 31-40, 227-254 [1.2] с. 4-67
	2	семінар	2	<u>Предмет та завдання психології масової поведінки</u> 1. Предмет психології масової поведінки. 2. Проблематика та структура психології масової поведінки. 3. Місце психології масової поведінки в системі гуманітарних наук.	[1.1] с. 200-226 [1.2] с. 279-354 [2.6] с. 20-49
		самостійна робота	2	1. Проблематика та завдання психології масової поведінки. 2. Проблеми і перспективи розвитку психології масової поведінки.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407
1	2	3	4	5	6
2			10	Маси та натовп у теорії психології мас	
	1	лекція	2	<u>Маси та натовп: суттєві ознаки, спільне й відмінне</u> 1. Людські маси наукових концепціях. Теорії мас. 2. Види мас, їх характеристика. 3. Психологічна сутність натовпу людей. 4. Етапи формування та принципи взаємодії маси та натовпу.	[1.1] с. 200-226 [1.2] с. 279-354 [2.6] с. 20-49
	2	семінар	2	<u>Базові характеристики видів мас</u> 1. Історія дослідження масових психологічних феноменів. 2. Явище натовпу. Мітинг. Демонстрація. 3. Актуалізована велика соціальна група спортивних вболівальників.	[1.1] с. 200-226 [1.2] с. 279-354 [2.6] с. 20-49
		самостійна робота	6	1. Зміст поняття «маси». Аналіз основних відомих теорій психології мас. 2. Масова свідомість та колективне несвідоме. 3. Поняття еліти за В. Парето: еліта лисиць, еліта левів. 4. Теорії елітизму (Конфуцій, Платон, Аристотель, Н. Макіавеллі, Ф. Ніцше, Г. Моска, Р. Міхельс, Х. Ортега-і-Гасет та ін.).	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407

				<p>5. Критична концепція еліт Ч. Мілса. 6. Елітарна особистість та її вплив на маси. 7. Проблеми елітизму в сучасних мас-медіа.</p>	
3			14	Психологічні аспекти масової поведінки	
	1	лекція	2	<u>Масова поведінка людей як психологічний феномен</u> 1. Феномен масової поведінки людей як психологічне явище. 2. Основні сутнісні виміри явища масової поведінки людей. 3. Критерії людської поведінки як масової.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
	2	семінар	2	<u>Психологічна характеристика масової активності людей</u> 1. Основні різновиди масової поведінки людей. 2. Форми вияву масової поведінки людей. 3. Масова комунікація і громадська думка.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
		самостійна робота	10	1. Позасвідомісний рівень психічної регуляції масової поведінки людей. 2. Основні компоненти позасвідомісної регуляції масової поведінки людей. 3. Соціально-психологічні чинники детермінації масової поведінки людей.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407
4			14	Масові настрої	
	1	лекція	2	<u>Сутність та зміст масових настроїв</u> 1. Поняття масових настроїв. 2. «Масова людина» та масові настрої. 3. Вплив соціальних та історичних чинників на динаміку масових настроїв.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
4	2	семінар	2	<u>Наукові підходи до вивчення та пояснення масових настроїв</u> 1. Настрої з позицій психофізіологічного підходу (Т. Ціген, В. Осипова, П. Вікторов, О. Чижевський). 2. Настрої з позицій соціального підходу (Б. Паригін). 3. Настрої з позицій теорії діяльності (О. Леонт'єв, Б. Додонов, А. Горячова, М. Макаров).	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
		завдання (реферат)	10	1. Реферат згідно з тематикою.	[2.4]
5			14	Масові рухи як стихійна організація мас	
	1	лекція	2	<u>Комплексний підхід до вивчення масових рухів</u> 1. Загальна характеристика масових рухів, їх види та характеристика.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407

				2. Джерела виникнення та соціально-психологічні функції масових рухів. 3. Умови та етапи розвитку масових рухів.	
	2	семінар	2	<u>Мотиви участі у масових рухах</u> 1. Емоційно-афективна мотивація участі у масових рухах. 2. Ціннісно-раціональна мотивація участі у масових рухах. 3. Традиційна мотивація участі у масових рухах.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
		індивідуальне завдання (реферат)	10	2. Реферат згідно з тематикою.	[2.4]
6			14	Депресивні масові психічні явища. Паніка	
	1	лекція	2	<u>Депресія та паніка як соціальні явища</u> 1. Депресивні масові психічні явища та їх загальна характеристика. 2. Масова паніка як феномен соціально-психологічної депресії.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
	2	семінар	2	<u>Масова паніка як соціальне явище</u> 1. Умови виникнення та механізми розповсюдження масової паніки. 2. Інформація, дезінформація та чутки як каталізатори виникнення масової паніки.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
		самостійна робота	10	1. Динаміка проявів масової паніки. 2. Паніка як різновид масової поведінки. 3. Психологічна характеристика паніки.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407
7			14	Агресія як масове психічне явище	
	1	лекція	2	<u>Психологічна сутність, чинники та особливості прояву агресії</u> 1. Поняття агресії та основні критерії її визначення. 2. Види агресії. Біологічні, психологічні та соціальні чинники агресії. 3. Особливості масової агресії.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
	2	семінар	2	<u>Психологічна характеристика феномену «агресія»</u> 1. Агресія як соціальний феномен. 2. Агресія як інстинкт. 3. Агресія як драйв.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
		самостійна робота	10	1. Понятійно-категорійна сутність агресивного натовпу та закономірності його функціонування. 2. Типологія агресивного натовпу, характеристика окремих його різновидів. 3. Склад агресивного натовпу та основні етапи його розвитку.	[1.1] с. 200-226 [1.2] с. 279-354

8			14	Мода та реклама в системі масових явищ	
	1	лекція	2	<u>Сутність та психологічні особливості моди та реклами як масових явищ</u> 1. Поняття про моду та рекламу, їх функції. 2. Мода форма демонстрації власного «Я». 3. Реклама у сфері масової комунікації.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407
	2	семінар	2	<u>Психологічні аспекти впливу моди та реклами на масову свідомість</u> 1. Мода як психологічний захист від звичаїв. 2. Мода як масова комунікація, як спосіб наслідування. 3. Символ як інструмент рекламного впливу (реklamний образ, архетип, логотип).	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407
		індивідуальне завдання (реферат)	10	Виконання реферату за заданою тематикою	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407
9			12	Маніпуляція масовою свідомістю. Чутки	
	1	лекція	2	<u>Маніпуляція свідомістю як взаємодія</u> 1. Поняття «маніпуляція», його межі та ознаки. 2. Критерії маніпулятивного впливу. Механізми маніпулювання масовою свідомістю. 3. Поняття «чутки», «плітки», їх місце в життєдіяльності суспільства.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
	2	семінар	2	<u>Психологія маніпуляцій масовою свідомістю</u> 1. Основні складові маніпуляції масовою свідомістю. 2. Базові умови протидії маніпуляції. 3. Чутки, плітки: основні ознаки та типологія. 4. Причини та умови виникнення чуток.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407 [2.4]
	самостійна робота	8	1. Маніпулятивні технології в різних культурно-історичних умовах. 2. Джерела та засоби маніпуляцій. 3. Комплексні організаційні технології масового інформаційно-психологічного впливу. 4. Технології таємного примусу особистості в масових інформаційних процесах.	[1.1] с. 302-322 [1.2] с. 398-407	
Диференційований залік			4		
Разом за семестр			120		
Усього за дисципліну			120		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Базова

1. Бойко О. Д. Політичне маніпулювання. К.: Генеза, 2010. 560 с.
2. Зеленін В. По той бік правди: НЛП як зброя інформаційно-пропагандистської війни: навчальний посібник К.: Люта справа, 2015. 384 с.
3. Різун В. Теорія масової комунікації: підручник К.: Видавничий центр «Просвіта», 2009. 260 с.

2. Допоміжна

1. Васютинський В. Психологія влади в інтерактивному дискурсі // І. 2010. №30. С.62-79.
2. Гавриловська К. П. Методичні рекомендації з курсу «Психологія масової поведінки» Житомир, 2014. 69 с.
3. Дівак В.В. Сепаратизм як феномен сучасної політики К.: Логос, 2010. 223 с.
4. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 688 с.
5. Леонов В.В., Вороч Б.О., Сівоха І.М. Війни ХХІ століття: технології «гібридної війни» // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2015. №1 (53). С. 24-30.
6. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / за ред. М.М. Слюсаревського. Київ.: Міленіум, 2008. 495с.
7. Основи соціально-психологічного тренінгу: науково-практичні рекомендації / за заг. ред. Л. І. Казміренко. Івано-Франківськ: Симфонія-форте, 2011. 136 с.
8. Психологія / за заг. ред. Л.М.Кудояра Суми: СумДУ, 2011. 331с.
9. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми: метод. рек. К.: НАВС, 2012. 56 с.
10. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: монографія. К.: Міленіум, 2008. 216 с.
11. Юридична психологія: практикум / за заг. ред. Л. І. Казміренко. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 190 с.
12. Якубіна В. Л. Основні тенденції концептуалізації феномену мас в сучасній соціальній філософії: дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Якубіна Валентина Леонідівна. К., 2008. 266 с

3. Інформаційні ресурси в інтернет (інтранет)

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
2. <http://hklib.npu.edu.ua/> – Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
3. [http://lib.pu.if.ua.](http://lib.pu.if.ua/) – Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.
4. <http://www.koob.ru/> – електронна бібліотека «Куб».
5. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога».
http://megalib.com.ua/content/5665_LITERATYRA_DO_KYRSY_DITYaChOI_PSIHOLOGII.html

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;

- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normativno-pravove-zabezpechennia/>.

